

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 413/2019-68

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou UHAL s. r. o., Štefana Moyzesa 9877/43, Zvolen, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Maroš Uhaľ, ktorou namietajú porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 45/2018 z 15. apríla 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“, ďalej spolu aj „sťažovatelia“), zastúpených Advokátskou kanceláriou UHAL s. r. o., Štefana Moyzesa 9877/43, Zvolen, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Maroš Uhaľ, ktorou namietajú porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 45/2018 z 15. apríla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli stranou v konaní vedenom Okresným súdom Zvolen (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 C 230/2013 v procesnom postavení žalobcov, ktorí sa proti žalovaným domáhali zaplatenia sumy 40 000 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Okresný súd rozsudkom č. k. 15 C 230/2013-122 z 26. februára 2015 (ďalej len „rozsudok z 26. februára 2015“) žalobu zamietol a žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

3. O odvolaní sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu z 26. februára 2015 rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 17 Co 714/2015-158 z 29. marca 2017 (ďalej len „rozsudok z 29. marca 2017“) tak, že rozsudok okresného súdu z 26. februára 2015 potvrdil ako vecne správny a žalovaným priznal proti sťažovateľom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. O dovolaní sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu z 29. marca 2017 rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol v súlade s § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako neprípustné.

5. Sťažovatelia žalobu odôvodňovali existenciou záväzku žalovaných na vrátenie preddavku na kúpnu cenu. Sťažovatelia ako žalobcovia so žalovanými ako predávajúcimi uzavreli 23. decembra 2011 zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, v ktorej sa dohodli na uzavretí kúpnej zmluvy týkajúcej sa nehnuteľnosti v období do 31. januára 2012, žalobcovia sa pritom zaviazali žalovaným poskytnúť preddavok na kúpnu cenu v sume 40 000 €. Ešte pred uzavretím zmluvy o budúcej kúpnej zmluve 11. decembra 2011 zaplatili sťažovatelia zálohu v sume 1 000 €, ktorú prevzala žalovaná v hotovosti. Dňa 23. decembra 2011 poskytli žalobcovia žalovaným peňažné prostriedky v sume 39 000 €, ktoré boli zaslané na účet Exekútorského úradu súdneho exekútora Ing. Miroslava Pallera, ktorý v konaní pod sp. zn. EX 2394/2011 vymáhal od žalovaného 1 ako povinného v prospech oprávnenej sumu 30 800 € s príslušenstvom z titulu zmenky a 9. decembra 2011 zriadil na predmetnú nehnuteľnosť vo vlastníctve žalovaných exekučné záložné právo. Vložením peňažnej sumy na účet súdneho exekútora sa účastníci zmluvy o budúcej zmluve domáhali výmazu exekučného záložného práva. Kúpna zmluva medzi sťažovateľmi a žalovanými bola uzavretá 31. decembra 2011. Predmetné nehnuteľnosti však boli aj napriek uvedenému odpredané v dražbe vydražiteľovi, ktorý následne odpredal predmetné nehnuteľnosti fyzickej osobe, od ktorej sťažovatelia predmetné nehnuteľnosti napokon nadobudli.

6. Dňa 1. februára 2012 bola na Notárskom úrade JUDr. Anny Máčajovej vo Zvolene spísaná notárska zápisnica č. N 48/2012, Nz 3702/2012 (ďalej len „notárska zápisnica z 1. februára 2012“), ktorou žalovaný 1 ako dlžník a sťažovateľka ako veriteľka vyhlásili, že 23. decembra 2011 žalovaný 1 ako dlžník a sťažovateľ ako veriteľ a sťažovateľka ako veriteľka uzavreli zmluvu o pôžičke, ktorou veritelia rovným dielom v polovici poskytli žalovanému 1 – dlžníkovi peňažné prostriedky v sume 41 000 €. Žalovaný 1 sa zaviazal splatiť celý dlh v dojednanej lehote splatnosti do 3. februára 2012 a súhlasil s tým, aby sa v prípade nesplatenia dlhu stala predmetná notárska zápisnica exekučným titulom.

7. V pokračujúcej notárskej zápisnici č. N 48/2012, Nz 5888/2012 z 20. februára 2012 (ďalej len „pokračujúca notárska zápisnica“) spísanej na Notárskom úrade JUDr. Anny Máčajovej sťažovateľ vyhlásil, že pristupuje k notárskej zápisnici z 1. februára 2012 ako veriteľ. Súčasťou pokračujúcej notárskej zápisnice je vyhlásenie sťažovateľa, že so všetkými podstatnými aj vedľajšími náležitosťami notárskej zápisnice z 1. februára 2012 súhlasí.

8. Na podklade exekučného titulu – notárskej zápisnice z 1. februára 2012 a pokračujúcej notárskej zápisnice sa na okresnom súde vedie pod sp. zn. 33 Er 123/2012 exekučné konanie.

9. Krajský súd v bode 9 rozsudku z 29. marca 2017 vyslovil súhlas s názorom súdu prvej inštancie o tom, že sťažovatelia neunesli dôkazné bremeno o svojich tvrdeniach, že žalovaní sa na ich úkor obohatili plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, a žalovaní uniesli dôkazné bremeno o tvrdeniach, že ich právne vzťahy je potrebné posudzovať v zmysle notárskej zápisnice z 1. februára 2012 v spojení s pokračujúcou notárskou zápisnicou.

10. Sťažovatelia namietajú, že okresný súd ani krajský súd neprihliadali k písomným dôkazom, nesúhlasia ani so záverom vo veci konajúcich súdov o tom, že neunesli dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdeného bezdôvodného obohatenia, a zdôrazňujú, že pre chýbajúce dôvody k tomuto záveru sú rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu nepreskúmateľné.

11. Sťažovatelia ďalej namietajú, že nesprávnym rozdelením dôkazného bremena došlo k porušeniu základného práva na rovnosť strán v spore.

12. V dovolaní proti rozsudku krajského súdu z 29. marca 2017 sťažovatelia v súlade s § 420 písm. f) CSP namietali podstatné nedostatky odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, a to nevysporiadanie sa s dôkazmi, ako aj s argumentáciou o neexistencii dohody o pôžičke a nemožnosti zmeny pôvodného titulu plnenia. Na podklade uvedeného sťažovatelia zdôrazňujú, že bol naplnený dôvod prípustnosti dovolania pre zmätočnosť

rozhodnutia odvolacieho súdu a najvyšší súd mal pristúpiť k vecnému skúmaniu dovolacích dôvodov. Keďže tak neurobil, došlo k odopretiu práva na prístup k súdu – *denegatio iustitiae*.

13. Sťažovatelia zdôrazňujú, že v dôsledku zániku kúpnej zmluvy došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, a namietajú, že v predmetnej veci ide o skúmanie právnych otázok, ktoré vyplynuli zo skutkového stavu zisteného vo veci konajúcimi súdmi. Z uvedeného dôvodu podľa sťažovateľov najvyšší súd nesprávne uzavrel, že napádajú skutkové zistenia. Sťažovatelia na podporu svojich záverov poukazujú na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky.

14. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovatelia uvádzajú, že odvolací súd a aj súd prvej inštancie sa svojimi právnymi závermi odklonili od rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 169/96 z 20. marca 1997). V konkrétnostiach poukazujú na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 256/2010 z 28. septembra 2011, podľa ktorého záloha na kúpnu cenu, ktorá bola vyplatená vlastníkovi veci na základe jeho príslubu predat' vec, sa stala jeho bezdôvodným obohatením v okamihu, keď ju odmietol predat', prípadne keď nastala nemožnosť predat' ju.

15. Keďže sťažovatelia uviedli v dovolaní právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považujú za nesprávne (že po právnej stránke nejde o zmluvu o pôžičke, ale o bezdôvodné obohatenie), poukázali ako mal odvolací súd predmetnú otázku vyriešiť (určiť právny základ ako preddavok na kúpnu cenu a po zrušení kúpnej zmluvy ho určiť ako bezdôvodné obohatenie). Najvyšší súd nemal dovolanie odmietnuť ako neprípustné, ale pristúpiť k vecnému skúmaniu dovolacích dôvodov, a teda ku skúmaniu veci samej.

16. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovatelia namietajú, že predmetom posúdenia mala byť konkurencia právnych titulov, a to nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol, a pôžičky, a zdôrazňujú, že dôležitou otázkou právneho posúdenia je to, či «*možno spôsobom uvedeným v tejto veci*

„zmeniť“ právne platným a účinným spôsobom skutočný titul plnenia – preddavok na kúpnu cenu – na pôžičku, alebo či uvedená notárska zápisnica je ako úkon v rozpore so skutočným stavom neplatná a platný je právny úkon plnenia ako zálohy na kúpnu cenu.».

17. Sťažovatelia ďalej namietajú aj záver najvyššieho súdu o tom, že súčasné uplatnenie dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje. Sťažovatelia v tejto súvislosti zdôrazňujú, že v predmetnej veci nešlo o tie isté právne otázky, ktoré by sa snažili subsumovať pod citované ustanovenia Civilného sporového poriadku. Judikatúra uvedená sťažovateľmi pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP totiž podľa ich názoru nerieši záväzkovo-právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy o pôžičke ani nerieši konkurenciu pôžičky a bezdôvodného obohatenia, a preto v konkrétnej veci nešlo o dovolacie dôvody, ktoré by sa navzájom vylučovali.

18. Záver najvyššieho súdu k sťažovateľmi uplatňovanému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP podľa sťažovateľov nie je dôkladným preskúmaním uplatňovaného dôvodu prípustnosti dovolania, keďže obsahuje len strohé konštatovanie, že nimi formulovaná otázka nie je otázkou právnou.

19. Na podklade uvedených skutočností sťažovatelia namietajú, že „v predchádzajúcom konaní“ došlo k porušeniu práva na prístup k súdu zo strany dovolacieho súdu a aj k porušeniu práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a vysporiadanie sa s významnými argumentmi strany sporu všetkými vo veci konajúcimi súdmi. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie na podklade uvedených skutočností o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a prizná sťažovateľom náhradu trov konania v sume 1 238,44 €.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

22. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

23. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

24. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť

k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. V súlade s čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní.

27. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

28. V súlade s čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

29. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

30. Ústavný súd v kontexte sťažovateľmi namietaného porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy zdôrazňuje, že zásada rovnosti

zbrani ako jedna zo všeobecných záruk spravodlivého súdneho konania zabezpečuje, aby v konaní pred všeobecným súdom mali strany sporu rovnaké postavenie. Rovnosť zbrani spočívajúca v rovnakom postavení strán sporu (čl. 47 ods. 3 ústavy) sa prejavuje v procesnoprávnom postavení strán sporu, v spôsobe a rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva.

31. Pri prieskume ústavnej sťažnosti úlohou ústavného súdu v súlade so svojou konštantnou judikatúrou nie je preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda strany sporu pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

32. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

33. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (II. ÚS 581/2017). V dovolacom konaní iniciovanom sťažovateľmi ako dovolateľmi procesné podmienky upravoval v čase podania dovolania § 419 a nasl. CSP.

34. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov (III. ÚS 450/2017).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

35. Sťažovatelia namietajú, že napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné a arbitrárne a najvyšší súd nemal ich dovolanie odmietnuť ako neprípustné, ale pristúpiť k vecnému skúmaniu dovolacích dôvodov, a teda ku skúmaniu veci samej.

36. Sťažovatelia ako dovolatelia v dovolaní namietali existenciu vady zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP] z dôvodov bližšie špecifikovaných v bode 12 tohto uznesenia. Zároveň z dôvodov obsiahnutých v bodoch 13 až 18 tohto uznesenia namietali, že prípustnosť dovolania je daná aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu

záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená).

37. V úvodnej časti napadnutého uznesenia najvyšší súd zdôraznil metodologický postup preskúvania každého dovolania a uviedol, že v prvej etape preskúmava procesnú prístupnosť dovolania a k posúdeniu opodstatnenosti dovolania sa dostáva len v prípade záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je pritom prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z § 420 a § 421 CSP.

38. Najvyšší súd v ďalšom preskúmal procesnú prípustnosť dovolania pre namietanú procesnú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a uviedol, že hlavnými znakmi tejto procesnej vady sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

39. K sťažovateľmi namietanej procesnej vade zmätočnosti v reakcii na obsah nimi podaného dovolania najvyšší súd s odkazom na svoju ustálenú judikatúru v bode 19 napadnutého uznesenia zdôraznil, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strany sporu nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

40. K namietanej vade zmätočnosti pre nedostatočnú odôvodnenosť rozhodnutí vo veci konajúcich všeobecných súdov najvyšší súd v bodoch 21 a 22 napadnutého uznesenia predovšetkým poukázal na svoje zjednocujúce stanovisko R 2/2016 (ďalej len „stanovisko najvyššieho súdu“). Právna veta tohto stanoviska znie: *„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“*

41. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu stanoviska najvyššieho súdu nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne (k tomu pozri napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 2/2016 z 11. apríla 2017).

42. Najvyšší súd zároveň v bode 22 napadnutého uznesenia uviedol, že uplatnenie druhej vety stanoviska najvyššieho súdu, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety, sa týka výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O takýto prípad podľa názoru najvyššieho súdu nejde, keďže „*Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným v bodoch 8. a 9. svojho rozhodnutia riadne odôvodnil svoje závery, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie.*“.

43. K výhrade nezohľadnenia judikatúry všeobecných súdov v súvislosti s poskytnutím preddavku na kúpnu cenu a ku skutkovej podstate bezdôvodného obohatenia najvyšší súd zdôraznil, že sťažovateľmi označené rozhodnutia sa týkajú skutkových podstatí bezdôvodného obohatenia a o tento prípad podľa záveru vo veci konajúcich súdov nešlo.

44. Na podklade uvedeného následne najvyšší súd v bode 24 napadnutého uznesenia uzavrel, že konanie odvolacieho súdu nemá vadu zmätočnosti, a preto prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno vyvodit'.

45. V ďalej časti napadnutého uznesenia sa najvyšší súd zaoberal prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

46. V úvode relevantnej časti napadnutého uznesenia sa najvyšší súd vyjadril k otázke súbežného uplatnenia dovolacích dôvodov podľa už citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku, ktoré sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje, a s odkazom na relevantnú judikatúru zdôraznil, že odvolací súd sa nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (body 29 a 30 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

47. Aj napriek uvedenému konštatovaniu najvyšší súd v kontexte sťažovateľmi tvrdenej prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP pristúpil k preskúmaniu relevantnosti otázky, ktorú nastolili sťažovatelia. Vychádzal pritom zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej musí ísť o otázku právnu (teda nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie príslušnej právnej normy), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo od aplikácie a interpretácie procesných ustanovení). Musí ísť zároveň o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 200/2018 zo 17. januára 2019).

48. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sťažovatelia odôvodňovali tým, že odvolací súd plnenie poskytnuté žalovaným pred uzavretím kúpnej zmluvy posúdil ako pôžičku, aj keď v skutočnosti išlo o preddavok kúpnej ceny. Pre prípad záveru najvyššieho súdu o tom, že dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daný, sťažovatelia požadovali v kontexte prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP preskúmať otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to, či možno spôsobom uvedeným v predmetnej veci zmeniť právne platným a účinným spôsobom skutočný titul – preddavok na kúpnu cenu – na pôžičku alebo či uvedená notárska zápisnica je ako úkon v rozpore so skutočným stavom neplatná a platný je právny úkon plnenia ako zálohy na kúpnu cenu.

49. Najvyšší súd k záveru o tom, že sťažovateľmi vymedzené otázky, ktorými odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa už citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku, nemožno považovať za otázky právne, ale skutkové, predovšetkým uviedol, že sťažovatelia argumentujú nesprávnym právnym posúdením, avšak len v tom zmysle, že *«ak by odvolací súd vyšiel z podľa nich tvrdeného skutkového stavu (teda ak by konanie*

strán interpretoval podľa ich tvrdení a nie tvrdení žalovaných 1/ a 2/), nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnemu posúdeniu, teda k záveru, že dôvodne sa domáhajú vydania bezdôvodného obohatenia získaného žalovanými 1/ a 2/ na základe plnenia, ktorého právny dôvod odpadol. Otázkou právnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP rozhodne nie je otázka „či možno spôsobom uvedeným v tejto veci „zmeniť“ právne platným a účinným spôsobom skutočný titul plnenia – preddavok na kúpnu cenu – na pôžičku, alebo či uvedená notárska zápisnica je ako úkon v rozpore so skutočným stavom neplatná a platný je právny úkon plnenia ako zálohy na kúpnu cenu“.».

50. Prihliadajúc na relevantné časti napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s námietkami sťažovateľov, ktorými odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľov nestotožnil, a preto ich dovolanie odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné [§ 447 písm. c) CSP].

51. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľov, ktorým napadli rozhodnutie odvolacieho súdu, ich dovolanie riadne preskúmal, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. c) vyslovene umožňuje. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.) nemajúci oporu v procesných kódexoch.

52. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde tú časť ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru týmto uznesením.

53. Už len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na rozsah a dôvody ústavnej sťažnosti sa predmetom preskúmania mohla stať (len) ústavná udržateľnosť odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu k prípustnosti dovolania na podklade argumentácie uvádzanej sťažovateľmi. Nepochybne, v dôsledku konštantnej judikatúry ústavného súdu bola v konkrétnych okolnostiach veci prípustná ústavná sťažnosť aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (k tomu pozri aj rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). Sťažovatelia však napriek uvedenému ústavnú sťažnosť, ktorou by sa s prihliadnutím na petit ústavnej sťažnosti domáhali vyslovenia porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom rozhodnutím odvolacieho súdu, nepodali. Predmet ústavného prieskumu je preto daný tak, ako to je už uvedené námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti rozhodnutiu vydanému v dovolacom konaní.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

54. Z argumentácie sťažovateľov obsiahnutej v bode 11 tohto uznesenia vyplýva, že porušenie základného práva zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovatelia odôvodňujú nesprávnym rozdelením dôkazného bremena vo veci konajúcich súdov (prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu). Vo vzťahu k namietanému porušeniu relevantného základného práva na rovnosť strán v spore ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením označeného práva a napadnutým uznesením najvyššieho súdu neexistuje príčinná súvislosť, na základe ktorej by bolo možné dospieť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľov označeným rozhodnutím všeobecného súdu. Právo sťažovateľov na rovnosť strán v spore v dôsledku nesprávneho rozdelenia dôkazného bremena sa z podstaty veci týka rozhodovania vo veci samej (teda prvoinštančného a odvolacieho konania). Uvedená procesná situácia vylučuje, aby najvyšší súd rozhodujúci o mimoriadnom opravnom prostriedku mohol do označeného práva sťažovateľov neprípustným spôsobom zasiahnuť.

55. Vzhľadom na uvedené skutočnosti aj túto časť ústavnej sťažnosti ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu práva zaručeného čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

56. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že podľa judikatúry ESLP sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (rozhodnutie ESLP vo veci Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť 9659/82; 9658/82, rozsudok z 27. 4. 1988, bod 52). V okolnostiach prípadu však ústavný súd k takému záveru vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nedospel, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov aj v časti namietaného porušenia čl. 13 dohovoru odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

57. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu